

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İLKOKULDA VELİLERİN KARARLARA KATILIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF PARENTS' PARTICIPATION IN DECISIONS IN PRIMARY SCHOOL ACCORDING TO THE OPINIONS OF CLASS TEACHERS

Mücahit TEKİN

MEB, tekinmucahit@hotmail.com; ORCID ID: 0009-0002-9315-6807

Yunus TAŞTAN

MEB, yunustastan02@gmail.com; ORCID ID: 0009-0009-5773-6688

Ubeydullah IŞIK

MEB, ubeydullahdkab@hotmail.com; ORCID ID: 0009-0004-6843-1752

Mehmet FİGEN

MEB, mehmetfigen6617@gmail.com; ORCID ID: 0009-0004-9019-5493

Cihat TEKİN

MEB, tekincihat@hotmail.com; ORCID ID: 0009-0006-6969-3759

Muhammet TEKİN

MEB, tekinmhmd@hotmail.com; ORCID ID: 0009-0007-6066-9442

ÖZET

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokulda velilerin kararlara katılımının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek "İlkokullarda veliler kararlara katılım durumu nasıldır?", "İlkokullarda velilerin kararlara katılımının eğitim faaliyetlerine etkisi nasıldır?", "İlkokullarda velilerin kararlara katılımını etkileyen faktörler nelerdir?", "İlkokullarda velilerin kararlara katılımını artırmak için kullanılan yöntem/ stratejiler nelerdir?", "İlkokullarda velilerin kararlara katılımını artırmak için öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin yapması gerekenler nelerdir?" alt amaçlarına ulaşmaya çalışılmıştır. Belirtilen amaçlara ulaşmak için araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu gönüllü katılım gösteren 15 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Toplanan veriler nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan içerik analizi yolu ile çözümlenip raporlaştırılmıştır. Araştırmada velilerin "Eğitim-Öğretim Faaliyetleri", "Okulun Fiziksel Kapasitesinin Arttırılması" ve "Çeşitli Faaliyetlerin Düzenlenmesi" konularında kararlara katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada velilerin kararlara katılım göstermesinin eğitim-öğretim sürecine, okul atmosferine ve okul-öğretmen-öğrenci-veli işbirliğine etki ettiği belirlenmiştir. Bunların yanında araştırmada sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde ilkokulda velilerin kararlara katılımını artırmak için okul yönetimlerine okul aile birliğinin aktif çalışmasını sağlama, eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma, ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek kararlarda velilerin fikirlerini alma, velilerle samimi ve içten iletişim sağlama, veli katılımına yönelik sosyal faaliyetlerin yapılmasını teşvik etme ve veli görüşmeleri için uygun alanlar oluşturma, öğretmenlere ise velilerle samimi ve içten iletişim sağlama, eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma, ev ziyaretlerine önem verme, bireysel görüşmelere yeterli zaman ayırma ile ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek sınıf içi kararlarda velilerin fikirlerini alma bağlamlarında öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, İlkokul, Veli, Karar, Katılım

ABSTRACT

In this study, it is aimed to evaluate the participation of parents in decisions in primary school according to the opinions of classroom teachers. In line with this purpose, interviews were conducted with classroom teachers, "How is the participation of parents in decisions in primary schools?", "How is the effect of parents' participation in decisions in primary schools?", "What are the factors that affect parents' participation in decisions in primary schools?", "The method used to increase the participation of parents in decisions in primary schools. / what are the strategies?", "What should teachers and school administrations do to increase the participation of parents in decisions in primary schools?" sub-objectives were tried to be achieved. In order to achieve the stated objectives, the case study design, one of the

qualitative research approaches, was preferred as a method in the research. The study group of the research consists of 15 classroom teachers who participated voluntarily. The data of the research were collected through a semi-structured interview form. The collected data were analyzed and reported through content analysis, which is widely used in qualitative research. In the research, it was determined that the parents participated in the decisions on "Educational Activities", "Increasing the Physical Capacity of the School" and "Organization of Various Activities". In addition, it was determined in the research that the participation of parents in the decisions affected the education-teaching process, school atmosphere and school-teacher-student-parent cooperation. In addition, in the interviews with the classroom teachers in the research, in order to increase the participation of the parents in the decisions in the primary school, the school administrations should ensure that the school-parent union works actively, be open to criticism and new ideas, take the opinions of the parents in the decisions that will affect the parents and students, provide sincere and sincere communication with the parents, and social interaction with the parents. In the context of encouraging activities and creating suitable spaces for parent meetings, providing teachers with sincere and sincere communication with parents, being open to criticism and new ideas, giving importance to home visits, allocating sufficient time for individual meetings, and asking parents' opinions on in-class decisions that will affect parents and students. recommendations are presented.

Keywords: Classroom Teacher, Primary School, Parent, Decision, Participation

1.GİRİŞ

Çocuklar doğdukları andan itibaren inançlarını, tutumlarını ve alışkanlıklarını şekillendiren bir aile ortamında yaşarlar. Aile, çocuğun ilk öğretmenidir ve evde oluşan doğal öğrenme ortamı, bir öğretmenin yaratabileceği herhangi bir durumdan daha zengin bir fırsat sağlayabilir. Çocuklara keşfetme, çevreleriyle aktif olarak etkileşim kurma ve gözlemleri taklit ederek öğrenme konusunda sonsuz fırsatlar sunar. Çocuklar örgün bir eğitim ortamına girdiklerinde, ailelerin öğrenmeye bu doğal katkıyı geliştirmek ve sürdürmek için yardıma ve desteğe ihtiyaçları olabilir (Gürşimşek, 2002).

Eğitim sadece okullarda gerçekleşen bir süreç değildir. İyi bir eğitimin alınmasında okulun yanı sıra aile de önemli bir rol oynamaktadır. Aile, eğitim için okul dışındaki en etkili ortamdır ve sadece doğrudan eğitimle değil, aynı zamanda çocuğun eğitimiyle de ilgili olan okulun önemli bir ortağı olarak görülebilir. Bu nedenle okul ve aile arasında güçlü bir ilişki kurmak eğitim açısından önemli bir ön koşuldur (Erdoğan, 2004).

Aileler ve eğitim kurumları çocukların yetiştirilmesinde önemli rol oynadığından, aileler ve eğitim kurumları arasında sürekli işbirliği gereklidir. Çocukların aile içinde edindikleri deneyimler yoluyla edindikleri bilgi ve beceriler, okuldaki başarılarını etkiler. Çocuklar evde öğrendikleri bilgi, tutum ve beceriler okulda öğrendiklerini desteklerse okulda daha başarılı olurlar. Okul ve aile öğretileri arasında bir çatışma varsa bu durum çocuğun başarısını olumsuz etkiler (Erden, 2005; Ünal ve Ada, 2007).

Ebeveynler, çocukları ile en yoğun iletişim kuran kişilerdir. Çocukların eğitim sürecinde ve gelişiminde anne-babaların gözlem ve görüşlerinden yararlanmanın çocuk gelişimini destekleyici etkileri bulunmaktadır (Akkök, 2003). Bu nedenle eğitim kurumlarının aileleri engel olarak değil, işbirlikçi olarak görmeleri daha doğru bir yaklaşım olacağı söylenebilir.

Morrison (2003) aile katılımını, çocuğun eğitimine ve gelişimine katkıda bulunmak için anne babanın ve diğer aile üyelerinin erken çocukluk eğitim programlarına katılma süreci olarak tanımlamıştır (akt. Çamlıbel Çakmak, 2010). Aile katılımı faaliyetleri, okul çapındaki faaliyetler, iletişim faaliyetleri, eğitim faaliyetleri, hizmet faaliyetleri ve karar verme faaliyetleri olmak üzere beş genel başlık altında ele alınabilir (Çamlıbel Çakmak, 2010). Bu anlamda aile katılımının karar verme dahil pek çok eğitim faaliyetinde etkili olduğu söylenebilir.

Yıldırım ve Dönmez (2008) tarafından yapılan bir araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre, okul-aile işbirliğinin öğrenci başarısı ve psikolojisi üzerinde olumlu etkisi vardır. Öğrenci motivasyonunu ve mutluluklarını artırır. Çocukların okula katılımına, sorumluluk geliştirmelerine ve özgüvenlerinin oluşmasına olumlu etkisi vardır. Öğrencilerde istenilen davranış

değişikliklerinin oluşmasına katkı sağlar. Çünkü çocuk, aile üyelerinin kendisiyle ilgilendiğini, aile üyelerinin yanında olduğunu ve kendisinin farkında olduğunu farkındadır.

Yukarıda anlatılan durumlardan dolayı ailenin eğitim-öğretim sürecine katılımında önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır. Aile faktörünün kararlara katılım konusunda ilkokullarda nasıl bir durum oluşturduğu bu araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokulda velilerin kararlara katılımının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek aşağıdaki alt amaçlara ulaşmaya çalışılmıştır:

- İlkokullarda veliler kararlara katılım durumu nasıldır?
- İlkokullarda velilerin kararlara katılmasının eğitim faaliyetlerine etkisi nasıldır?
- İlkokullarda velilerin kararlara katılımını etkileyen faktörler nelerdir?
- İlkokullarda velilerin kararlara katılımını artırmak için kullanılan yöntem/ stratejiler nelerdir?
- İlkokullarda velilerin kararlara katılımını artırmak için öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin yapması gerekenler nelerdir?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması deseni model olarak kullanılmıştır. Durum çalışması, niçin ve nasıl sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu veya olayı derinliğine incelenmesine olanak veren bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmalarda durum çalışmaları bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek, bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılır (Gall, Borf ve Gall, 1996; akt. Büyüköztürk vd., 2020). Araştırmada ifade edilen bağlamlarda ilkokullarda velilerin kararlara katılım durumunun sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından derinlemesine tespiti gerçekleştirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ilkokullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ölçüt örneklemin doğası gereği bazı kriterlerin katılımcıları belirlemek için oluşturulması gereklidir. Bu kapsamda belirlenen kriterler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Sınıf Öğretmenliği lisans programından mezun olmak,
- İlkokullarda aktif olarak sınıf öğretmeni olarak görev yapıyor olmak,
- En az bir yıl bir sınıfla öğretim gerçekleştirmek,
- Velilerle en az iki kez veli toplantısı yapmış olmak (Bu kriterdeki amaç en az iki toplantıda velilerin durumunu tespit etmek)

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada ilkokullarda velilerin kararlara katılımının sınıf öğretmeni görüşleri açısından derinlemesine ve kapsamlı bir biçimde durumunun tespit etmek için görüşme formundan faydalanılmıştır. Açık uçlu soruların yer aldığı görüşme formu “İlkokullarda Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” olarak isimlendirilmektedir. “İlkokullarda

Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” nda şu sorulara yer verilmiştir.

- İlkokulda veliler kararlara katılım göstermekte midir? Cevabınız evet ise ne tür kararlara katılım söz konusudur?
- İlkokulda de velilerin kararlara katılmasının eğitim faaliyetlerine ne tür etkisi olmaktadır?
- İlkokulda velilerin kararlara katılımını neler etkilemektedir?
- Sizin sınıf içi çalışmalarınız sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için kullandığınız bir yöntem/ strateji var mı?
- İlkokulda velilerin kararlara katılımını artırmak için öğretmenlerin ve okul yönetiminin neler yapması gerektiğini düşünüyorsunuz?

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 12 sınıf öğretmenin ilkokulda velilerin kararlara katılımına ilişkin görüşlerini derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde durumunu belirlemek için “İlkokullarda Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” hazırlanmıştır. Hazırlanan form aracılığı ile görüşme yapmak için öncelikle gönüllü olan ve araştırmaya katılım kriterlerini sağlayan sınıf öğretmenleri belirlenmiştir. Belirlenen sınıf öğretmenleri ile görüşme yapmak için kendilerini rahat hissedecekleri ve tercih ettikleri mekânlarda görüşme gerçekleştirmek için randevu saatleri karşılıklı olarak belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yüz yüze yapılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme formu aracılığı ile toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, insan davranışlarını ve doğasını belirleme üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya olanak tanıyan bir tekniktir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak ifade edilir (Büyüköztürk vd., 2020). İçerik analizi sürecinde sınıf öğretmenlerine K1, K2, K3.....K12 gibi kodlar verilmiştir.

3.BULGULAR

3.1. Birinci Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı doğrultusunda hazırlanan “İlkokulda veliler kararlara katılım göstermekte midir? Cevabınız evet ise ne tür kararlara katılım söz konusudur?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “İlkokullarda Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. İlkokulda velilerin kararlara katılımına ilişkin bulgular

Tema	Kodlar
Eğitim-Öğretim Faaliyetleri	Sosyal etkinlikleri düzenleme
	Ev çalışma sayfaları
	Çocukların psiko-sosyal gelişimi
	Veli eğitimleri
Okulun Fiziksel Kapasitesinin Arttırılması	Bakım ve onarım desteği
	Temizlik personeli giderlerinin karşılanması
	Mali destek verilmesi
Çeşitli Faaliyetlerin Düzenlenmesi	Beslenme saatlerini ve içeriğini düzenleme
	Giriş-çıkış saatlerini düzenleme

Tablo 1'in incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin “İlkokulda veliler kararlara katılım göstermekte midir? Cevabınız evet ise ne tür kararlara katılım söz konusudur?” görüşme sorusuna verdikleri cevaplar “Eğitim-Öğretim Faaliyetleri”, “Okulun Fiziksel Kapasitesinin Arttırılması” ve “Çeşitli Faaliyetlerin Düzenlenmesi” temaları altında toplanmıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Eğitim-Öğretim Faaliyetler” temasında “sosyal etkinlikleri düzenleme”, “ev çalışma sayfaları”, “çocukların psiko-sosyal gelişimi” ve “veli eğitimleri” konularına vurgu yapmışlardır.

Sosyal etkinlikleri düzenleme konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; *“...Sınıf olarak bir sosyal etkinlik yapıldığında veli desteği sağlanmasına dikkat ederim. Özellikle okul dışı yapılan etkinliklere muhakkak veli katılımı sağlanmaktadır. Bu konuda velilerimde isteklidir. Sosyal etkinliğin düzenleneceği yer ve mekân, ulaşım gibi etkinliğe ait bütün kararlara velilerim katılım gösterir...”* (K2) diyerek kendi görüşünü açıklamıştır. Araştırmaya katılan başka bir öğretmen *“...Çocukların psiko-sosyal gelişimi konusunda veliler iletişim halindeyim. Psiko-sosyal gelişimleri konusunda veliler ile neler yapılması gerektiği ile ilgili ortak kararlar alıyorum. Velilerle bu tarz kararlara katılım gösterirler. İstekliler...”* (K5) diyerek kendi görüşünü açıklamıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Okulun Fiziksel Kapasitesinin Arttırılması” temasında “bakım ve onarım desteği”, “temizlik personeli giderlerinin karşılanması” ve “mali destek verilmesi” konularına vurgu yapmışlardır.

Bakım ve onarım desteği konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; *“...Okulumuzda veya sınıfımızda bazı zamanlar bakım ve onarım işleri yapılmaktadır. Yapılan bakım ve onarım işleri için veli desteği alındığında veya bakım-onarım işleri konusunda velilerden görüş aldığımızda velilerin katılımı artmaktadır. Velilerin bakım onarım işleri konusunda destek vermeleri yapılan işleri hızlandırmakta olduğunu söyleyebilirim...”* (K10) diyerek kendi görüşünü açıklamıştır. Araştırmaya katılan başka bir öğretmen temizlik personeli giderlerinin karşılanması konusunda şunları söylemiştir: *“...Okulumuzdaki temizlik personeli engelli kadrosundan okulumuza geldiğinden temizlik işlerini yeteri kadar yapamıyor. Bu konuda personel çalıştırılması gerekmektedir. Ayrıca dönem başlarında İŞKUR'dan gelen personelinde eğitim öğretim başladıktan sonra gelmesi okulumuzda çeşitli temizlik sıkıntıları oluşturmaktadır. Bunun için velilerden destek alarak temizlik personeli çalıştırıyoruz. Bu giderlerin karşılanması konusundaki kararlara veli katılımı sağlanmakta. Velilerimiz destek vermektedir...”* (K3)

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Çeşitli Faaliyetlerin Düzenlenmesi” temasında “beslenme saatlerini ve içeriğini düzenleme”, “giriş-çıkış saatlerini düzenleme” ve “okul dışı faaliyetlerin yer ve zamanını düzenleme” konularına vurgu yapmışlardır.

Giriş-çıkış saatlerini düzenleme konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; *“...Velilerimiz giriş-çıkış saatlerinin düzenlenmesi konusundaki okul kararlarına katılım gösterirler. Çalışan velilerimiz giriş çıkış saatleri konusunda talepleri olmaktadır. Saatlerin düzenlenmesi kararlarına aktif katılım gösterirler. Ayrıca okul servisi ile öğrencilerini okula gönderen veliler servis saatleri ile okul giriş-çıkış saatleri arasındaki zaman farkının fazla olmaması konularında kararlara katılım gösterirler. Çocuklarının erken saatte gelmesi veya geç saatlerde okuldan ayrılmaları konularında alınacak kararlara dikkat ederler...”* (K8) diyerek kendi görüşünü açıklamıştır. Başka bir öğretmen *“...Beslenme saatlerinin ve içeriğinin düzenlenmesi konusunda veli katılımı olmakta. Veliler daha çok beslenme içeriği ile ilgili kararlarda görüş bildiriyorlar. İçeriği şöyle olsun, şu saatte olsun gibi. Yararlı da oluyor. Bazen bizim yanlıları da bu katılım ve görüşler düzeltiyor...”* (K12) diyerek kendi görüşünü açıklamıştır.

3.2. İkinci Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı doğrultusunda hazırlanan “İlkokulda velilerin kararlara katılmasının eğitim faaliyetlerine ne tür etkisi olmaktadır?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “İlkokullarda Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Velilerin kararlara katılımının eğitim faaliyetlerine etkisine ilişkin bulgular

Tema	Kodlar
Eğitim-Öğretim Sürecine Etki	Öğrenmelerin kalıcı hale gelmesi
	Sorunların çözümü
	Velilerin bilinçlenmesi
	Öğretmene destek verilmesi
Okul Atmosferine Etki	Doğruluğu yüksek kararlar
	Demokratik bir okul ortamının oluşturulması
	Ortak kararların alınması sağlanması
	Karşılıklı güven ortamının oluşması
Okul-Öğretmen-Öğrenci-Veli İşbirliğine Etki	Kararlara katılım oranında artış sağlanması
	Çevredeki kurum ve kuruluşlarla işbirliği kurulması
	Okul veli işbirliğinin sağlanması
	Ailelerle iletişimin artması
	Uygulama olanağı olan kararların alınması

Tablo 2’nin incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin “İlkokulda velilerin kararlara katılmasının eğitim faaliyetlerine ne tür etkisi olmaktadır?” görüşme sorusuna verdikleri cevaplar “Eğitim-Öğretim Sürecine Etki”, “Okul Atmosferine Etki” ve “Okul-Öğretmen-Öğrenci-Veli İşbirliğine Etki” temaları altında toplanmıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Eğitim-Öğretim Sürecine Etki” temasında “öğrenmelerin kalıcı hale gelmesi”, “sorunların çözümü”, “velilerin bilinçlenmesi”, “öğretmene destek verilmesi” ve “doğruluğu yüksek kararlar” konularına vurgu yapmışlardır.

Öğrenmelerin kalıcı hale gelmesi konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni “...Velilerimiz okulda alınan kararlara katılım göstermesi okul veli iş birliğini arttırmaktadır. Bu artış beraberinde öğrenci gelişimine ve öğrenmelerine etkisi ortaya çıkarmaktadır. Nitekim geçmiş tecrübelerime dayanarak şunu söyleyeyim; eğer bir öğrenci velisi okuldaki kararlara katılım gösteriyorsa öğrencisinin öğrenmeleri de daha kalıcı olmaktadır...” (K6) diyerek görüşünü belirtmiştir. Başka bir öğretmen “...Velilerin kararlara katılımının doğruluğu yüksek kararların alınmasını sağlamaktadır. Örneğin beslenme saati konusunda benim aldığım bir karar velilere uymayabilir. Velilerle birlikte karar aldığımızda daha doğru kararlar alabiliyorum. Bu konuda veli katılımı çok önemlidir...” (K9) diyerek görüşünü belirtmiştir.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Okul Atmosferine Etki” temasında “demokratik bir okul ortamının oluşturulması”, “ortak kararların alınması sağlanması”, “karşılıklı güven ortamının oluşması” ve “kararlara katılım oranında artış sağlanması” konularına vurgu yapmışlardır.

Ortak kararların alınması konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni “...Velilerin okulda karar alma süreçlerine katılım göstermeleri ortak kararların alınmasını sağlamaktadır. Ortak karar alınması okulda velilerle karşılıklı güven ortamının oluşmasına katkı sağlıyor. Ayrıca kararlara katılım oranında artış oluyor...” (K11) diyerek görüşünü belirtmiştir.

Bir başka öğretmen ise okul atmosferine etki konusunda şunları ifade etmiştir: “...*Velilerin kararlara katılım göstermesi demokratik bir okul ortamının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Velilerin ortak karar alınma sürecine katılması öğretmenler iş birliği halinde olmaları kısaca öğretmen, veli ve okul yönetimi ile birlikte karar alınması demokratik bir okul ortamının oluşmasına katkı vermiştir...*” (K5) diyerek görüşünü belirtmiştir.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Okul-Öğretmen-Öğrenci-Veli İşbirliğine Etki” temasında “çevredeki kurum ve kuruluşlarla işbirliği kurulması”, “okul veli işbirliğinin sağlanması”, “ailelerle iletişimin artması” ve “uygulama olanağı olan kararların alınması” konularına vurgu yapmışlardır.

Ortak kararların alınması konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni “...*Velilerin okuldaki karar alma süreçlerine katılımları ailelerle iletişimi arttırmaktadır. Daha sık görüşmeler yapıp daha fazla işbirliği içerisinde kararlar alınmaktadır. İletişimin artması ile birlikte veliler okula daha fazla ziyaretlerde bulunmakta. Eğitim öğretim işlerine daha fazla katkı vermekteler...*” (K2) diyerek görüşünü belirtmiştir. Başka bir öğretmen “...*Velilerin karar alma süreçlerine katılım göstermelerinin uygulama olanağı olan kararların alınmasına olanağı verir. Uygulanamaz kararlar veliden görüş almadığımız kararlardır. Bundan dolayı uygulama olanağı olan kararlar velilerle birlikte alınan kararlardır...*” (K8) diyerek görüşünü belirtmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı doğrultusunda hazırlanan “İlkokulda velilerin kararlara katılımını neler etkilemektedir?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “İlkokullarda Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. *Velilerin kararlara katılımını etkileyen durumlara ilişkin bulgular*

Tema	Kodlar
Okula Ait Özellikler	Öğretmenlerin ebeveynlere yönelik tutumları
	Okul yöneticilerinin ebeveynlere yönelik tutumları
	Eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma
	Rehberlik servisinin ebeveynlerle ilişkisi
Aileye Ait Özellikler	Öğrenci sayısı
	Ebeveynlerin eğitim durumu
	Ebeveynlerin yaş durumu
	Ebeveynlerin birliktelik durumu
	Ailedeki çocuk sayısı
Diğer Durumlar	Çocukla ilgilenen ebeveyn cinsiyeti
	Ebeveynlerin çalışma durumu
	Ebeveynlerin eğitime yönelik tutumları
	Eğitime yönelik farkındalık eksikliği

Tablo 3’ün incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin “İlkokulda velilerin kararlara katılımını neler etkilemektedir?” görüşme sorusuna

verdikleri cevaplar “Okula Ait Özellikler”, “Aileye Ait Özellikler” ve “Diğer Durumlar” temaları altında toplanmıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Okula Ait Özellikler” temasında “öğretmenlerin ebeveynlere yönelik tutumları”, “okul yöneticilerinin ebeveynlere yönelik tutumları”, “eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma”, “rehberlik servisinin ebeveynlerle ilişkisi” ve “öğrenci sayısı” konularına vurgu yapmışlardır. Rehberlik servisinin ebeveynlerle ilişkisi konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; “...Okul rehberlik biriminin velilerin kararlara katılımında etkisi büyüktür. Rehberlik servisinin faaliyetleri okul-aile arasındaki ilişkinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Okul rehberlik servisi görevlerini yerine getirmediğinde bu ilişki kopar ve veliler okul faaliyetlerine katılım göstermezler...” (K5). diyerek kendi görüşünü açıklamıştır. Ayrıca araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinden başka biri “...Öğretmenlerin ebeveynlere yönelik tutumlarının veli katılımını etkilemektedir. Bazı öğretmen arkadaşlar bu konuda olumsuz tutum içerisinde olduğunu görüyorum. Veliler her şeye karışmasın kararları biz alırız gibi. İstenmeyen düşüncelere sahiptirler. Ben bu görüşe karşıyım. Öğretmenlerin velilere karşı olumlu bir tutum içerisinde olmaları gerektiğini söyleyebilirim...” (K12). diyerek kendi görüşünü açıklamıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Aileye Ait Özellikler” temasında “ebeveynlerin eğitim durumu”, “ebeveynlerin yaş durumu”, “ebeveynlerin birliktelik durumu”, “ailedeki çocuk sayısı” ve “çocukla ilgilenen ebeveyn cinsiyeti” konularına vurgu yapmışlardır. Ailedeki çocuk sayısı konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; “...Sınıfımda bulunan öğrencilerin büyük kısmının kardeş sayısı iki ve dört arasındadır. Ekonomik durumlar açısından ailedeki çocuk sayısının fazla olması veliler tarafından ihtiyaçların karşılanmaması ile sonuçlanmaktadır. Bu durum okul faaliyetlerine katılmamaya neden olmaktadır. Çünkü çocuk sayısının fazlalığı velilerin sorumluluğunu arttırdığı gibi ekonomik maliyetlerini de arttırmaktadır...” (K8). diyerek kendi görüşünü açıklamıştır. Bazı ebeveynlerin eğitim seviyesinin düşük olması konusunda araştırmaya katılım gösteren bir öğretmen; “...Velilerimizin eğitim durumu kararlara katılımı etkilemektedir. Özellikle eğitim seviyesi yüksek velilerimiz okul kararlara katılım konusunda yoğun ilgi göstermektedirler. Ayrıca alınan kararlarda daha iyi olması konusunda pozitif katkıları olmaktadır...” (K9) diyerek kendi görüşünü açıklamıştır. Ayrıca araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinden biri “...Kararlara katılımı etkileyen faktörlerden biri ebeveynlerin birliktelik durumudur. Ebeveynlerin birlikte yaşamaları çocukla ilgilenen kişide karmaşa yaratmaktadır ya da ben değil o ilgilensin gibi durumlarla karşılaşırız. Bu durum kararlara katılımı etkilediği gibi öğrencilerin öğrenmelerini de zayıflatmaktadır...” (K1). diyerek kendi görüşünü açıklamıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Diğer Durumlar” temasında “ebeveynlerin çalışma durumu”, “ebeveynlerin eğitime yönelik tutumları” ve “eğitime yönelik farkındalık eksikliği” konularına vurgu yapmışlardır. Velilerin çalışma durumundan dolayı kararlara katılımının etkilendiği konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; “...Velilerimiz arasında ebeveynlerin her ikisinin de çalışma hayatında olduğu aileler bulunmaktadır. Bu tarz aileler iş yoğunluklarından ve çalışma saatlerinin uygun olmaması nedeni ile okul kararlara katılım konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Çalışma durumları nedeni ile karar alma süreçlerine iştirak edememektedirler...” (K7) diyerek kendini ifade etmiştir. Başka bir öğretmen ailelerin okuldaki karar alma sürecine katılımını engelleyen faktörler arasında ebeveynlerin eğitime yönelik tutumlarını ifade ederken şu sözleri kullanıyor: “...Veliler arasında oluşan istenmeyen bazı tutumlar velilerin kararlara katılım durumunu etkilemektedir. Bazı velilerin çocuklarının okulda yalnızca oyun ve boyama çalışmaları yaptığını düşünmesi eğitim ile ilgili olumsuz tutumları karar alma süreçlerine katılımını etkilemektedir. Bu tutumların genel itibari sosyo-ekonomik çevre açısından iyi durumda olmayan ailelerde daha sık karşılaşılan bir durumdur...” (K4). Başka bir öğretmen ailelerin okuldaki karar alma sürecine katılımını engelleyen faktörler arasında eğitime yönelik farkındalık eksikliğini ifade ederken şu sözleri kullanıyor: “...İlkokullar, eğer okul anasınıflı eğitimi almamışsa çocukların aileden sonraki ilk eğitim hayatlarını oluşturur. Öğrencilerin başarılı olmasında veli desteği çok önemlidir. Bu desteği

anı0ayan ya da eksik anlayan ya da bu konuda farkındalığı düşük veliler bulunmaktadır. Bu velilerin farkındalık eksikliği okula karşı tutumlarını da etkilemektedir. Eğitim konusunda farkındalık eksikliği olan veliler okula gelmedikleri gibi okulda alınana kararlara da katılım konusunda isteksizlerdir...” (K3).

3.4. Dördüncü Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı doğrultusunda hazırlanan “Sizin sınıf içi çalışmalarınız sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için kullandığımız bir yöntem/ strateji var mı?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “İlkokullarda Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Velilerin kararlara katılımını arttırmak için kullanılan yöntem ve stratejilere ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar
Ebeveynlerle İletişimin Arttırılması	Online iletişim grubu kurulması Bireysel görüşmelerin yapılması Sınıf annesinin iletişim sürecinde aktif olmasını sağlama
Ebeveynlerle Etkileşimin Arttırılması	Veli toplantıları Okul içi sosyal faaliyetler düzenleme Okul dışı sosyal faaliyetler düzenlenme Ev ziyaretleri yapma

Tablo 4’ün incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin “Sizin sınıf içi çalışmalarınız sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için kullandığımız bir yöntem/ strateji var mı?” görüşme sorusuna verdikleri cevaplar “Ebeveynlerle İletişimin Arttırılması” ve “Ebeveynlerle Etkileşimin Arttırılması” temaları altında toplanmıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Ebeveynlerle İletişimin Arttırılması” temasında “online iletişim grubu kurulması”, “bireysel görüşmelerin yapılması” ve “sınıf annesinin iletişim sürecinde aktif olmasını sağlama” konularına vurgu yapmışlardır. Ebeveynlerle iletişimin arttırılması konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; “...Sınıf içi çalışmalarım sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için aradaki iletişim bağına güçlendiririm. Bu benim kullandığım ve etkisini gördüğüm bir yöntemdir. Bireysel görüşmeler yaparak iletişimi artırırım. Diğer öğretmen arkadaşlara da tavsiye ederim. Mutlaka yararını göreceklerdir...” (K4) diyerek kendini ifade etmiştir. Başka bir öğretmen “...Sınıf içi çalışmalarım sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için velilerle online iletişim grubu kurarım. Bu kapsamda sınıf annesinin iletişim sürecinde aktif olmasını sağlarım. Birbirimiz destekleyerek online iletişim ağları sayesinde sürekli iletişimde kalırız...” (K7) diyerek kendini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Ebeveynlerle Etkileşimin Arttırılması” temasında “veli toplantıları”, “okul içi sosyal faaliyetler düzenlenme”, “okul dışı sosyal faaliyetler düzenlenme” ve “ev ziyaretleri yapma” konularına vurgu yapmışlardır. Ebeveynlerle etkileşimin arttırılması konusunda araştırmaya katılım gösteren bir sınıf öğretmeni; “...Sınıf içi çalışmalarım sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için velilerle etkileşim halinde bulunurum. Bu etkileşimi toplantılarla ve sosyal etkinliklerle sağlamaya gayret ederim. Bunu yaparken yaptıklarımın meyvesini velilerin okul faaliyetlerine katılım konusunda istekli olmalarını görmeleri ile aldım. Bütün etkinliklerime ve toplantılarıma velilerim katılır. Özel bir mazeret olmadığı sürece herkes katılmaktadır...” (K8) diyerek kendini ifade etmiştir. Başka bir öğretmen ise “...Sınıf içi çalışmalarım sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için ev ziyaretleri yaparım. Özellikle

etkinliklere katılım göstermeyen velileri daha çok ziyaret ederek etkileşimi arttırmaya çalışırım...” (K10) diyerek kendini ifade etmiştir.

3.5. Beşinci Alt Amaca Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt amacı doğrultusunda hazırlanan “İlkokulda velilerin kararlara katılımını artırmak için öğretmenlerin ve okul yönetiminin neler yapması gerektiğini düşünüyorsunuz?” görüşme sorusu kapsamında sınıf öğretmenleri ile “İlkokullarda Velilerin Okulda Kararlara Katılımını Değerlendirme Görüşme Formu” aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde belirlenen tema ve kodlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Velilerin kararlara katılımını arttırmak için yapılması gerekenlere ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar
Okul Yönetimine Yönelik Öneriler	Okul aile birliğinin aktif çalışmasını sağlama
	Eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma
	Ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek kararlarda velilerin fikirlerini alma
	Velilerle samimi ve içten iletişim sağlama
Öğretmenlere Yönelik Öneriler	Veli katılımına yönelik sosyal faaliyetlerin yapılmasını teşvik etme
	Veli görüşmeleri için uygun alanlar oluşturma
	Velilerle samimi ve içten iletişim sağlama
	Eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma
Diğer Öneriler	Ev ziyaretlerine önem verme
	Bireysel görüşmelere yeterli zaman ayırma
	Ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek sınıf içi kararlarda velilerin fikirlerini alma
	Veli eğitimlerinin artırılması
Diğer Öneriler	Rehberlik servisinin etkin çalışması
	İletişim konusunda hizmet içi eğitim alma
	Sosyal etkinlikleri artırma
	Velilerin eğitim konusunda bilinçlendirilmesi

Tablo 5’in incelenmesi sonucunda anlaşılacağı gibi araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerinin “İlkokulda velilerin kararlara katılımını artırmak için öğretmenlerin ve okul yönetiminin neler yapması gerektiğini düşünüyorsunuz?” görüşme sorusuna verdikleri cevaplar “Okul Yönetimine Yönelik Öneriler”, “Öğretmenlere Yönelik Öneriler” ve “Diğer Öneriler” temaları altında toplanmıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Okul Yönetimine Yönelik Öneriler” temasında “okul aile birliğinin aktif çalışmasını sağlama”, “eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma”, “ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek kararlarda velilerin fikirlerini alma”, “velilerle samimi ve içten iletişim sağlama”, “veli katılımına yönelik sosyal faaliyetlerin yapılmasını teşvik etme” ve “veli görüşmeleri için uygun alanlar oluşturma” konularına vurgu yapmışlardır. İlkokulda velilerin kararlara katılımını artırmak için okul yönetimlerinin yapması gerekenler hakkında bir sınıf öğretmeni “...Okul yönetiminin veli katılımını artırması için okul aile birliğini aktif olarak çalıştırması gereklidir. Okul aile birliği aktif olarak çalıştığında okuldaki birçok eksiklik daha hızlı ve etkin olarak giderilebilir. Benim naçizane önerim okul yönetimleri okul aile birlikleri aracılığı velilerle olan iletişimlerinin ve paylaşımlarını güçlendirebilir. Ayrıca velilerin okul kararlarına katılımını arttırabilir...” (K1). diyerek kendini ifade etmiştir. Başka bir öğretmen ise “...Okul yönetimlerinin veli katılımını artırması için öğretmenlerin velilerle görüşmesi konusunda uygun alanlar oluşturmaya olanak vermesi gerekir. Bazı zamanlar bir veli okula geldiğinde görüşme yapmak için uygun alan bulamıyoruz. Özel bir alan olsa bu sorunları yaşamayız...” (K5). diyerek kendini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Öğretmenlere Yönelik Öneriler” temasında “velilerle samimi ve içten iletişim sağlama”, “eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma”, “ev ziyaretlerine önem verme”, “bireysel görüşmelere yeterli zaman ayırma” ile “ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek sınıf içi kararlarda velilerin fikirlerini alma” konularına vurgu yapmışlardır. İlkokulda velilerin kararlara katılımını artırmak için öğretmenlerin yapması gerekenler hakkında bir sınıf öğretmeni “...Öğretmen arkadaşlarımızın bazıları velilerden eleştiri geldiğinde veya yeni fikirler sunulduğunda rahatsız olmakta. Bu yanlış bir tutum. Velilerden gelen eleştirelere açık olmak gerekli. Ayrıca velilerden yeni fikirler gelebilir. Bunları da dikkate almak gereklidir. Eğer ki eleştiri ve yeni fikirleri dikkate alırsak veliler okul kararlarına daha yoğun bir şekilde katılırlar...” (K7). diyerek kendini ifade etmiştir. Başka bir öğretmen ise “...Ev ziyaretlerin velilerin kararlara katılımı için önemlidir. Öğretmenlerin velilerin okula daha fazla gelmesi ve alınana kararlara daha fazla katkı vermeleri için ev ziyaretlerini mutlaka yapmaları gereklidir. Ayrıca bir konuya daha vurgu yapma istiyorum. Velilerle bireysel görüşmelere yeterli zaman ayırmalıyız. Yoksa hızlı ve kısa süren görüşmelerin her iki taraf için bir faydası yoktur. Görüşme sürelerine dikkat etmeliyiz...” (K6). diyerek kendini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Diğer Öneriler” temasında “veli eğitimlerinin artırılması”, “rehberlik servisinin etkin çalışması”, “iletişim konusunda hizmet içi eğitim alma”, “sosyal etkinlikleri arttırma” ve “velilerin eğitim konusunda bilinçlendirilmesi” konularına vurgu yapmışlardır. İlkokulda velilerin kararlara katılımını artırma konusunda bir sınıf öğretmeni “...Okuldaki rehberlik servisinin etkin çalışmalıdır. Eğer ki okuldaki rehberlik servisi okul veli iletişim ve işbirliğini sağlayamazsa veliler okul veya sınıf kararlarına katılım konusunda isteksiz davranıyorlar. Ben bu konuda dikkatliyim diğer meslektaşlarımda da bu konulara dikkat etmeleri gerektiğini öneririm...” (K10) diyerek kendini ifade etmiştir. Başka bir öğretmen ise “...Velilerin kararlara katılımını arttırmak için çeşitli sosyal etkinlikler velileri okula çekmeye çalışılması gerektiğini önerebilirim. Veliler sosyal etkinliklere katıldığında hem kendi aralarında hem de öğretmenlerle daha iyi iletişim ve etkileşime giriyorlar. En azından ben bu durumu yaşayarak görüyorum...” (K3) diyerek kendini ifade etmiştir.

4.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı ilkokulda velilerin kararlara katılımının öğretmen görüşleri açısından değerlendirmektir. Belirlenen amaç çerçevesinde araştırmada “Veli katılımının daha etkin ve verimli olabilmesi anlamında öğretmenlerin görüş ve önerileri nelerdir?”, “Karar alma sürecine velilerin katılım oranları ve etkili olan faktörler nelerdir?” sorularına yanıt aranarak çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu araştırmada sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde öğretmenlere “İlkokulda veliler kararlara katılım göstermekte midir? Cevabınız evet ise ne tür kararlara katılım söz konusudur?” sorusu yöneltilmiştir. Belirtilen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde “Eğitim-Öğretim Faaliyetleri”, “Okulun Fiziksel Kapasitesinin Arttırılması” ve “Çeşitli Faaliyetlerin Düzenlenmesi” olmak üzere üç tema oluşturulmuştur. Araştırmada eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgili alınan kararlar temasında sosyal etkinlikleri düzenleme”, “ev çalışma sayfaları”, “çocukların psiko-sosyal gelişimi” ve “veli eğitimleri” kodları; okulun fiziksel kapasitesinin arttırılması temasında “bakım ve onarım desteği”, “temizlik personeli giderlerinin karşılanması” ve “mali destek verilmesi” kodları; çeşitli faaliyetlerin düzenlenmesi temasında “beslenme saatlerini ve içeriğini düzenleme”, “giriş-çıkış saatlerini düzenleme” ve “okul dışı faaliyetlerin yer ve zamanını düzenleme” kodları belirlenmiştir.

Araştırmanın birinci görüşme sorusuna öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde erişilen temalar ve bu temalardaki kodlar yukarıda anlatılmıştır. Araştırmanın birinci görüşme sorusu bağlamında erişilen kodlar içerisinde öğretmenlerin sosyal etkinlikleri düzenleme, bakım ve onarım

desteği, beslenme saatlerini ve içeriğini düzenleme ve giriş-çıkış saatlerini düzenleme konularında veli katılımını önemle vurguladıkları belirlenmiştir.

Bu araştırmada sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde öğretmenlere “İlkokulda velilerin kararlara katılımının ilkokul eğitim faaliyetlerine ne tür etkisi olmaktadır?” sorusu yöneltilmiştir. Belirtilen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde “Eğitim-Öğretim Sürecine Etki”, “Okul Atmosferine Etki” ve “Okul-Öğretmen-Öğrenci-Veli İşbirliğine Etki” olmak üzere üç tema oluşturulmuştur. Araştırmada “Eğitim-Öğretim Sürecine Etki” temasında “öğrenmelerin kalıcı hale gelmesi”, “sorunların çözümü”, “velilerin bilinçlenmesi”, “öğretmene destek verilmesi” ve “doğruluğu yüksek kararlar” kodları; “Okul Atmosferine Etki” temasında “demokratik bir okul ortamının oluşturulması”, “ortak kararların alınması sağlaması”, “karşılıklı güven ortamının oluşması” ve “kararlara katılım oranında artış sağlaması” kodları; Okul-Öğretmen-Öğrenci-Veli İşbirliğine Etki” temasında “çevredeki kurum ve kuruluşlarla işbirliği kurulması”, “okul veli işbirliğinin sağlanması”, “ailelerle iletişimin artması” ve “uygulama olanağı olan kararların alınması” kodları belirlenmiştir.

Araştırmanın ikinci görüşme sorusuna öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde erişilen temalar ve bu temalardaki kodlar yukarıda anlatılmıştır. Araştırmanın ikinci görüşme sorusu bağlamında erişilen kodlar içerisinde öğretmenlerin öğrenmelerin kalıcı hale gelmesi, demokratik bir okul ortamının oluşturulması ve çevredeki kurum ve kuruluşlarla işbirliği kurulmasını önemle vurguladıkları belirlenmiştir.

Bu araştırmada sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde öğretmenlere “İlkokulda velilerin kararlara katılımını neler etkilemektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Belirtilen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde “Okula Ait Özellikler”, “Aileye Ait Özellikler” ve “Diğer Durumlar” olmak üzere üç tema oluşturulmuştur. Araştırmada “Okula Ait Özellikler” temasında “öğretmenlerin ebeveynlere yönelik tutumları”, “okul yöneticilerinin ebeveynlere yönelik tutumları”, “eleştiriyeye ve yeni fikirlere açık olma”, “rehberlik servisinin ebeveynlerle ilişkisi” ve “öğrenci sayısı” kodları; “Aileye Ait Özellikler” temasında “ebeveynlerin eğitim durumu”, “ebeveynlerin yaş durumu”, “ebeveynlerin birliktelik durumu”, “ailedeki çocuk sayısı” ve “çocukla ilgilenen ebeveyn cinsiyeti” kodları; Diğer Durumlar” temasında “ebeveynlerin çalışma durumu”, “ebeveynlerin eğitime yönelik tutumları” ve “eğitime yönelik farkındalık eksikliği” kodları belirlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü görüşme sorusuna öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde erişilen temalar ve bu temalardaki kodlar yukarıda anlatılmıştır. Araştırmanın üçüncü görüşme sorusu bağlamında erişilen kodlar içerisinde öğretmenlerin ebeveynlere yönelik tutumları, okul yöneticilerinin ebeveynlere yönelik tutumları, ebeveynlerin eğitim durumu ve ebeveynlerin çalışma durumunu önemle vurguladıkları belirlenmiştir.

Bu araştırmada sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde öğretmenlere “Sizin sınıf içi çalışmalarınız sırasında velinin kararlara katılımını artırmak için kullandığınız bir yöntem/ strateji var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Belirtilen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde “Ebeveynlerle İletişimin Arttırılması” ve “Ebeveynlerle Etkileşimin Arttırılması” olmak üzere iki tema oluşturulmuştur. Araştırmada “Ebeveynlerle İletişimin Arttırılması” temasında “online iletişim grubu kurulması”, “bireysel görüşmelerin yapılması” ve “sınıf annesinin iletişim sürecinde aktif olmasını sağlama” kodları; “Ebeveynlerle Etkileşimin Arttırılması” temasında “veli toplantıları”, “okul içi sosyal faaliyetler düzenlenme”, “okul dışı sosyal faaliyetler düzenlenme” ve “ev ziyaretleri yapma” kodları belirlenmiştir.

Araştırmanın dördüncü görüşme sorusuna öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde erişilen temalar ve bu temalardaki kodlar yukarıda anlatılmıştır. Araştırmanın dördüncü görüşme sorusu bağlamında erişilen kodlar içerisinde öğretmenlerin online iletişim grubu kurulması, bireysel görüşmelerin yapılması ve veli toplantıları yapılması gerektiğini önemle vurguladıkları belirlenmiştir.

Bu araştırmada sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde öğretmenlere “İlkokulda velilerin kararlara katılımını artırmak için öğretmenlerin ve okul yönetiminin neler yapması gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Belirtilen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde “Okul Yönetimine Yönelik Öneriler”, “Öğretmenlere Yönelik Öneriler” ve “Diğer Öneriler” olmak üzere üç tema oluşturulmuştur. Araştırmada “Okul Yönetimine Yönelik Öneriler” temasında “okul aile birliğinin aktif çalışmasını sağlama”, “eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma”, “ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek kararlarda velilerin fikirlerini alma”, “velilerle samimi ve içten iletişim sağlama”, “veli katılımına yönelik sosyal faaliyetlerin yapılmasını teşvik etme” ve “veli görüşmeleri için uygun alanlar oluşturma” kodları; Öğretmenlere Yönelik Öneriler” temasında “velilerle samimi ve içten iletişim sağlama”, “eleştiriye ve yeni fikirlere açık olma”, “ev ziyaretlerine önem verme”, “bireysel görüşmelere yeterli zaman ayırma” ile “ebeveyn ve öğrencileri etkileyecek sınıf içi kararlarda velilerin fikirlerini alma” kodları; ” “Diğer Öneriler” temasında “veli eğitimlerinin artırılması”, “rehberlik servisinin etkin çalışması”, “iletişim konusunda hizmet içi eğitim alma”, “sosyal etkinlikleri artırma” ve “velilerin eğitim konusunda bilinçlendirilmesi” kodları belirlenmiştir.

Araştırmanın beşinci görüşme sorusuna öğretmenlerin verdikleri yanıtlar neticesinde erişilen temalar ve bu temalardaki kodlar yukarıda anlatılmıştır. Araştırmanın beşinci görüşme sorusu bağlamında erişilen kodlar içerisinde öğretmenlerin okul aile birliğinin aktif çalışmasını sağlama, velilerle samimi ve içten iletişim sağlama ve veli eğitimlerinin artırılması gerektiğini önemle vurguladıkları belirlenmiştir.

Ebeveynlerin okuldaki kararlara katılım süreci ebeveynlerin ilgili veliler olduğunu da gösterdiği söylenebilir. Araştırmada velilere yönelik eğitimler verilmesine vurgu yapılmıştır. Nitekim Şaban (2011) yaptığı çalışmada velilere yönelik eğitime katılan velilerin çocuklarının eğitim süreçlerine yüksek oranda katılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Bu araştırmada velilerin okuldaki çeşitli süreçlere katılım göstermelerinin iletişim ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Nitekim bu kapsamda Köksal Eğmez (2008) yaptıkları çalışmada sosyal iletişim eksikliğinin bir sonucu olarak ailelerin okul tarafından desteklenmediği algısının oluştuğuna vurgu yapmışlardır. Bu durum velilerin iletişim yolu ile desteklenmesi gerektiğini ön plana çıkardığı söylenebilir.

Bu araştırmada velilerin bir kısmının okul faaliyetlerine katılım konusunda istekli olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Kaya, Cihangir ve Dinç (2004) tarafından yapılan çalışmada da anne ve babaların görüşleri doğrultusunda ebeveynlerin aile katılımının temel alındığı etkinliklere katılım konusunda istekli olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde velilerin okuldaki çeşitli süreçlere katılımı konusunda gerekli iletişim sağlandığında katılımın yüksek olacağı söylenebilir.

Bu araştırmada velilerin okuldaki etkinliklere katılımı konusunda öğretmenlerin çeşitli öneriler getirdiği belirlenmiştir. Bu öneriler öğretmenlerin velilerin etkinliklere katılımından memnuniyet duyduğu şeklinde değerlendirilebilir. Nitekim bu bağlamda Akkaya (2007) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin aile katılımı etkinliklerinin çocuklar üzerinde pozitif manada etkili olduğunu ve velilerin aile katılımı etkinliklerine katılımın göstermelerinden dolayı memnuniyet duyduklarına vurgu yapılmıştır. Bu temelde değerlendirildiğinde velilerin okuldaki faaliyetlere katılımı öğretmenlerin pozitif manada etkilediği gibi öğrenci üzerinde de pozitif manada etkili olduğu söylenebilir.

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda uygulayıcılar ve araştırmacılar için şu öneriler geliştirilmiştir:

- Velilerin okulda alınan kararlara katılımını arttırmak için veli-okul yönetimi-öğretmen işbirliğinin artırılması gerektiği önerilebilir.
- Velilerin okulda alınan kararlara katılımını arttırmak için veli-okul yönetimi-öğretmen iletişiminin artırılması gerektiği önerilebilir.

- Velilerin okulda alınan kararlara katılımını arttırmak için veli-okul yönetimi-öğretmen etkileşiminin artırılması gerektiği önerilebilir.
- Velilerin okul kararlarına katılımını arttırmak için okul yönetimlerinin ve öğretmenlerin velilerden gelen yeni fikirlere ve eleştirilere açık olmaları gereklidir.
- Bu araştırma devle okulunda görev yapan öğretmenlerin velilerin kararlar katılımına ilişkin görüşlerinden oluşmaktadır. İleride yapılacak araştırmalarda özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerinde görüşleri alınarak veli profilinin farklılığından kaynaklı olarak araştırma bulgularındaki değişim karşılaştırılabilir.
- Bu araştırmada sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda nitel araştırma deseni yöntem olarak tercih edilmiştir. Bu araştırma paralelinde nicel araştırma yöntemlerinin işe koşulduğu karma yöntem araştırmaları yapılabilir.
- Bu araştırma Adıyaman ili Besni ilçesinde bulunan ilkokullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni ile sınırlıdır. İleride yapılacak araştırmalarda farklı örneklem grupları ile çalışılarak farklı sonuçlar elde edilerek örneklem temelli farklılıklar belirlenebilir.

KAYNAKÇA

- Abbak, B. S. (2008). *Okul öncesi eğitim programındaki aile katılımı etkinliklerinin anasınıfı öğretmenleri ve veli görüşleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Akkaya, M. (2007). *Öğretmen ve velilerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akkök, F. (2003). *Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımı*. Y. Kuzgun (Der.), *İlköğretimde rehberlik*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E, Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş*, (Çev. M. Sözbiliri), Ankara: Pegem Akademi.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-18.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399-431.
- Erdoğan, İ. (2004). *Okul yönetimi öğretim liderliği*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ersoy, Ö., Ömeroğlu, E. ve Kandır A. (2003). *36-72 aylık çocukların eğitimi için yıllık plan örnekleri ve aile katılımı çalışmaları*. Aile katılımı çalışmaları. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Froiland, J. M., Peterson, A. ve Davison, M. L. (2013). The long-term effects of early parent involvement and parent expectation in the USA. *School Psychology International*, 34(1), 33-50.
- Günay Bilaloğlu, R. ve Aktaş Arnas, Y. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823.
- Gürşimşek, İ. (2002). *Etkin öğrenme ve aile katılımı*. Dokuz Eylül Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

- Güzelyurt, T., Birge, F. ve Ökten, A. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 64-74.
- Kapusuzoğlu, Ş. (2008). Okula dayalı yönetimde denetim sisteminin işlevselliği ve katkısının değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 143-155.
- Kartal, S. (2008). İlk ve ortaöğretim kurumlarında velinin okul yönetimine katılımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 23-30.
- Kaya, Ö., M., Cihangir, S. ve Dinç, B. (2004). *Okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımına yönelik bir model önerisi*. 1. Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi. YA-PA Yayınları: İstanbul, 379-397.
- Köksal Eğmez, C.F. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarında ailelerin eğitime katılımı (Kocaelinde beş anaokulunda yapılan araştırma)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Lunenburg Fred, C., & Ornstein, A. C. (2013). *Educational administration educational management translation* (6. Baskı). Gökhan Arastaman (Ed.). Ankara: Nobel Yayınları
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Meb Basımevi.
- MEB. (2015). *MEB Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2003). *Kız sanat okulları için okulöncesi eğitimi*. İstanbul: MEB.
- Orçan Kaçan, M., Kimzan, İ., Güler Yıldız, T. ve Çağdaş, A. (2019). Öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımını etkileyen etmenlere yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 370-381.
- Şaban, C. (2011). *İlköğretim okullarında velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tezel-Şahin, F. ve Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 23-31.
- Tıcan Başaran, S. ve Koç, F. (2001). *Ailenin çocuğun eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanması için alternatif bir model*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Toran, M. ve Özgen, Z. (2018). Okul öncesinde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245.
- Ünal, S. ve Ada, S. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Nobel: Ankara.
- Üzüm, H. (2019). *Okullarda katılımcı karar verme sürecinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yazar, A., Çelik, M. ve Kök, M. (2008). Aile katılımının okul öncesi eğitimde ve 2006 okul öncesi eğitim programındaki yeri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 233-243.
- Yıldırım, M. C. ve Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.